

Kanslienheten
Linda Stenlund
Utskottssekreterare
0156-520 58
linda.stenlund@trosa.se

Kallelse
Datum
2025-01-27

Tid: 2025-02-03, klockan 15:00
Plats: Trosa kommunhus

Kallelse till Hållbarhetsutskottet

Ärende	Dnr
1. Verksamhetsplan 2025	KS/2025:4
2. Yttrande - Motion om att upprätta en koldioxidbudget för Trosa kommun	KS/2025:3
3. Information om Energi- och klimatrådgivningen 2024 och 2025	
4. Information om resultat från kommunkontorets enkät 2024	
5. Information från ekologienheten	
6. Övriga frågor	

Rasmus Delteus (C)
Ordförande

Linda Stenlund
Sekreterare

1

Kommunkontoret
Elin vanDooren
Enhetschef ekologienheten
0156-520 24
elin.vandooren@trosa.se

Tjänsteskrivelse
Datum
2025-01-14
Diarienummer
KS/2025:4

Hållbarhetsutskottets verksamhetsplan för 2025

Förslag till beslut

Hållbarhetsutskottet fastställer förslag till verksamhetsplan för 2025.

Sammanfattning av ärendet

Ekologienheten har tagit fram ett förslag till verksamhetsplan för 2025. Prioriterade aktiviteter kopplar an till hållbarhetsutskottets mål och berör områdena ekologi, folkhälsa, energi- och klimat samt övergripande hållbarhetsfrågor.

Elin van Dooren
Enhetschef ekologienheten

Beslutsunderlag

Hållbarhetsutskottets verksamhetsplan för 2025

Beslut till

Hållbarhetsutskottet

Ekologienheten

Elin van Dooren
Kommunekolog
Enhetschef ekologienheten
0156-520 24
elin.vandooren@trosa.se

Hållbarhetsutskottets verksamhetsplan för 2025

Verksamhet

Kommunstyrelsens hållbarhetsutskott verkar strategiskt för en hållbar utveckling av Ekokommunen Trosa. Hållbarhetsutskottet ska samordna och följa upp arbetet med kommunens övergripande hållbarhetsarbete inom ramen för Agenda 2030, vad avser ekologisk hållbarhet och folkhälsa.

Förutom de prioriterade områdena för 2025 deltar ekologienheten aktivt i olika samverkansprojekt både internt och externt. Ekologienheten tar ställning till deltagande i nya projekt och aktiviteter som dyker upp under året.

Hållbarhetsutskottets mål

1. Medborgarna är nöjda med kommunens arbete för att minska sin egen miljö- och klimatpåverkan i de egna verksamheterna.
2. Medborgarna är nöjda med kommunens information om hur de ska göra för att minska sin egen miljö- och klimatpåverkan.
3. Kommunens omställning till ett hållbart samhälle ska tillhöra landets mest framgångsrika.
(Mål 3 baseras på följande nyckeltal: invånare med bra självskattat hälsotillstånd, grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status, sjöar med god ekologisk status, slutanvändning av energi inom det geografiska området, utsläpp till luft av växthusgaser och skyddad natur)

Hållbarhetsutskottets mål är samtliga kommunövergripande och kräver samverkan såväl inom kommunen som med andra myndigheter, föreningar och företag för att uppnås.

Prioriterade aktiviteter 2025

Övergripande hållbarhetsfrågor

Miljöledningssystem

Ekologienheten ansvarar för att sammanställa den årliga uppföljningen av verksamheternas miljöarbete enligt riktlinjerna för miljöledningssystemet. Ekologienheten tillhandahåller digital miljöutbildning samt erbjuder föreläsning/workshop för de verksamheter som önskar. Under året ska möjligheterna att ta fram en egen miljöutbildning på kommunens plattform undersökas.

Målområde: 1 och 3

Miljöpris

Utskottet utser årligen en person, grupp eller organisation som erhåller Trosa kommuns miljöpris. Priset delas ut som erkänsla för en berömvärd insats för miljön och hållbar utveckling.

Målområde: 2–3

Hållbarhetsdag

För att uppmärksamma Trosa som Ekokommun, belysa kommunens miljöarbete och visa på hur medborgare och företag själva kan bidra till en bättre miljö anordnas årligen en Hållbarhetsdag med olika aktiviteter och teman.

Hållbarhetsdagen genomförs i samverkan med andra enheter såsom renhållning, kollektivtrafik, VA, park m.fl.

Målområde: 1–3

Åtgärdsprogram för Sörmlands miljö

Länsstyrelsen har i dialog med aktörer i länet, däribland Trosa kommun, tagit fram regionala åtgärder för miljömålen för åren 2022–2026. Trosa kommun har åtagit sig att arbeta med 14 åtgärder inom områdena begränsa klimatpåverkan, levande skogar och landskap, hållbart samhälle och Livskraftiga vatten. Ekologienheten är samordnande för samtliga av åtgärder samt kontaktpersoner för 6 av åtgärderna.

Målområde: 1–3

Miljö- och folkhälsobidrag

Föreningar, privatpersoner samt skolor och förskolor i Trosa kommun har möjlighet att ansöka om bidrag för miljö- och folkhälsoprojekt som syftar till att vara goda exempel och förebilder i det lokala arbetet för en hållbar utveckling.

Hållbarhetsutskottet beslutar om bidrag.

Målområde: 1–3

Ekologi

Naturvård

Följa skötselplanerna för de kommunala naturreservaten Kråmö, Lånestaheden och Tomtaklinskogen samt Natura 2000-området Borgmästarholmen. Fokus på betesdrift, översyn av stigar och informationsskyltar samt avverkning av granplantering och riskträd. Under 2025 ska en uppföljande signalartsinventering göras i Lånestahedens naturreservat.

Målområde: 1–3

Fiskvårdsprojekt

Ekologienheten stöttar tekniska kontoret i frågor som berör drift och funktion av fiskpassagerna samt ansvarar för att fiskräknaren tillgängliggörs digitalt.

Kommunekologen är också kommunrepresentant i Trosaåns fiskevårdsområdesförening som bl.a. via avtal med fiskeklubben hanterar fiskekortsförsäljning, fisketillsyn, fredningsområden och biotopvård.

Målområde: 1 och 3

Strategisk vattenplanering

Ekologienheten initieras och leder arbetet med framtagande av en förvaltningsövergripande plan som säkerställer att miljökvalitetsnormerna för yt- och grundvatten beaktas i alla tillämpliga delar av kommunens verksamhet i enlighet med vattendirektivet.

Målområde: 1–3

Lokala Natur- och vattenvårdsvårdsprojekt (LONA och LOVA)

Ekologienheten deltar i flera olika statsbidragsfinansierade lokala natur- och vattenvårdsvårdsprojekt under året: bl.a. tillskapande av ängar, restaurering av vattendrag och anläggning av våtmarker. LONA och LOVA-projekten drivs av kommun, förening, företag eller privatperson. Ansökningar, redovisning och administration för samtliga LONA-projekt hanteras av ekologienheten.

Målområde: 2–3

Folkhälsa

Fördjupning inom Liv- och hälsa ung

Fortsätta delta i analysgruppen för Liv- och hälsa ung som leds av skolkontoret. Tillsammans med skolkontoret och socialkontoret ta fram en årlig enkät som komplement till den enkät som regionen gör inom Liv- och Hälsa ung vart tredje år. Resultatet analyseras och en handlingsplan tas fram av analysgruppen.

Målområde: 3

Övriga aktiviteter inom folkhälsa

Löpande följa folkhälsoarbetet i kommunen, stötta interna verksamheter vid behov samt löpande ta ställning för deltagande i regionala och nationella satsningar.

Målområde: 3

Översyn av folkhälsostigar

Kommunens folkhälsostigar i Vagnhärad och Trosa ses över årligen. Vissa sträckningar kan behöva dras om och nya informationsfoldrar tas fram.

Målområde: 3

Energi- och klimat

Energi- och klimatrådgivning

Bedriva statsbidragsfinansierad energi- och klimatrådgivning till företag, privatpersoner och föreningar i kommunerna Nyköping, Oxelösund, Trosa och Gnesta. Bidraget har sänkts med 10 % sedan föregående år med hänvisning till en nationell satsning på gemensam hemsida för information. Under januari tas en egen verksamhetsplan för energi- och klimatrådgivningen fram som en del av bidragsansökan till Energimyndigheten. Under 2025 så ligger fortsatt fokus på företagsrådgivning och energiberedskap.

Målområde: 2–3

Energieffektivisering av kommunens egna fastigheter samt energiberedskap

Kontinuerlig samverkan med bl.a. tekniska kontoret och Trobo om energieffektivisering samt beredskap för elbortfall. Verksamhetsanpassad intern rådgivning och information om energibesparing i bl.a. produktionskök. Stödresurs för energieffektiv upphandling vid om- och tillbyggnader. Ett pilotprojekt genomförs där miljöcertifieringskrav används som underlag för standardiserat arbete med byggnader i drift och förvaltning.

Målområde: 1 och 3

Hållbara transporter

Ekologienheten ingår i en förvaltningsövergripande fordonsgrupp som har startats med syfte att utreda och planera för hur kommunens fordonsflotta ska se ut framåt utifrån klimat, beredskap och verksamhetsbehov. I samverkan med bland annat kollektivtrafiksamordnare anordnas olika aktiviteter under året såsom gå- och cykla-tävling till skolan, bilfria dagen etc. Under året ska en resvaneundersökning om skjutsande till och från skola/förskola genomföras. Resultatet utvärderas som underlag för att kunna vidta åtgärder som främjar säkra, hälsosamma och miljövänliga resvanor.

Målområde: 1-3

Uppföljning av Energi- och klimatplan

Under året ska beslutade åtgärder i Energi- och klimatplanen följas upp och redovisar till kommunfullmäktige.

Målområde: 1-3

Koordinerad klimatomställning

Ekologienheten deltar i ett pilotprojekt för koordinerad klimatomställning via Sveriges Ekokommuner. Projektet går ut på att ta fram, testa och implementera ett verktyg som visar lokala målbanor för olika utsläppsposter som bygger på Parisavtalet men som har anpassats efter lokala förutsättningar. Samverkan mellan målbanorna på regional nivå ger förutsättningar till fördelning mellan kommuner och en rimlig ansvarsfördelning.

Målområde: 1 och 3

Klimatanpassning

Öka kompetensen inom klimatanpassningsfrågor för att i ännu större utsträckning kunna stötta övriga verksamheter i det arbetet. Starta upp ett förvaltningsövergripande arbetssätt och en översyn av genomförda klimatanpassningar och kommande behov.

Målområde: 1 och 3

Beredskap

Inom energi- och klimatrådgivningen ingår sedan 2024 rådgivning om energiberedskap till privatpersoner, företag och föreningar. Övergripande beredskapsfrågor ingår även till viss del i ekologienhetens arbetsuppgifter. Det handlar bland annat om krisberedskap, kontinuitetsplanering samt att planera och

genomföra krisövningar tillsammans med andra verksamheter.

Målområde: 3

Övrigt

Förbund och föreningar

Trosa ingår i flera förbund och föreningar. Ekologienheten har en central roll i Trosaåns Vattenvårdsförbund, Trosaåns Fiskevårdsområdesförening och Svealandskustens vattenvårdsförbund samt deltar aktivt i Sveriges Ekokommuner.

Nätverk

Aktivt deltagande i regionala och nationella nätverk inom ekologi, energi, klimat, beredskap, jämställdhet och folkhälsa.

Samverkan internt

Utöver ovanstående stödjer ekologienheten bl.a.

- Tekniska kontoret i frågor rörande bl.a. vattenfrågor, Trosaån, skötsel av skog och mark, våtmarker, bidragsansökningar mm.
- Samhällsbyggnadskontoret i frågor rörande bl.a. översiktsplan, detaljplaner, Ostlänken, strandskydd, vattenverksamhet.
- Skolkontoret i frågor rörande bl.a. Grön Flagg, Hälsosam förskola, naturskola och övergripande folkhälsofrågor.
- Övriga verksamheter i arbetet med miljöledningssystemet, övriga miljö- och energifrågor, beredskap samt folkhälsofrågor.

2

Svar på motion om att upprätta en koldioxidbudget för Trosa kommun

Förslag till beslut

Hållbarhetsutskottets förslag till kommunfullmäktige:
Kommunfullmäktige avslår motionen

Sammanfattning av ärendet

Maria Arman (MP) har inkommit med en motion som föreslår att en koldioxidbudget för Trosa kommun ska upprättas. Motionen föreslås avslås i nuläget och fokus i stället läggas på medverkan och utvärdering av projektet koordinerad klimatomställning som handlar om att ta steget vidare från koldioxidbudget till praktiska åtgärder.

Ärendet

Maria Arman (MP) har inkommit med en motion som föreslår att en koldioxidbudget för Trosa kommun ska upprättas.

En koldioxidbudget på lokal nivå kan definieras som den begränsade mängd koldioxid som kan släppas ut inom ett specifikt geografiskt område (till exempel en kommun) för att bidra till att uppnå ett visst temperaturmål enligt Parisavtalet. Budgeten beräknas genom att kombinera vetenskapliga fakta och uppskattningar av olika faktorer som påverkar klimatet. Olika beräkningsmodeller och variabler kan användas. Det finns ofta en brist på detaljerad lokal utsläppsstatistik och osäkerheter i beräkningsmodellerna ökar när utsläppssiffror bryts ned från nationell till lokal nivå.

Den första lokala koldioxidbudgeten i Sverige antogs 2017 och idag har ett 60-tal kommuner lokala koldioxidbudgetar. Det innebär att det ännu inte finns omfattande data eller uppföljning kring hur framgångsrika dessa budgetar har varit i praktiken, men forskning på området pågår. Att visualisera koldioxidbudgeten kan fungera som ett bra pedagogiskt verktyg och bidra till ökad kunskap och förståelse för klimatåtgärder. Kommuner har dock inte rådighet över alla utsläppskällor inom sitt geografiska område som ingår i budgeten. Flera kommuner som har tagit fram koldioxidbudgetar är osäkra på hur de ska omsättas till praktiska åtgärder.

Av det skälet har ett forskningsprojekt startat med bland annat Stockholm Environment Institute (SEI) och forskare från Uppsala universitet med stor erfarenhet av koldioxidbudgetar. Projektet går ut på att ta fram ett verktyg som visar lokala målbanor för olika utsläppsposter som bygger

på Parisavtalet men som har anpassats efter lokala förutsättningar. Vissa kommuner har till exempel bättre förutsättningar att minska utsläpp från industri, andra från transporter eller att lägga fokus på förnybar energiproduktion. Samverkan mellan målbanorna på regional nivå ger förutsättningar till fördelning mellan kommuner och en rimlig ansvarsfördelning.

Trosa kommun har inlett ett samarbete genom Sveriges Ekokommuner med Sustainable Action Foundation som står bakom studien och ingår i pilotprojektet Koordinerad klimatomställning för att testa metod och verktyg under 2025. För att medverka krävs ingen egen koldioxidbudget utan fokus ligger på att med verktygets hjälp identifiera effektiva åtgärder i förhållande till lokala förutsättningar.

Att ta fram en koldioxidbudget är resurskrävande både i form av tid och pengar. Eftersom den kvarvarande koldioxidbudgeten ständigt minskar krävs också regelbundna uppdateringar vilket leder till löpande kostnader utöver en uppstartskostnad. I nuläget kan dessa resurser användas mer effektivt dels genom medverkan och utvärdering av pågående pilotprojekt, dels genom fortsatt fokus på praktiska åtgärder. När pilotprojektet avslutats bör dock förvaltningen i samråd med de forskare som ingår i projektet ta ställning till om det är lämpligt att ta fram en egen koldioxidbudget för kommunen eller om andra verktyg är mer effektiva för att nå klimatmålen. Motionen föreslås därför avslås i nuläget och fokus läggas på medverkan och utvärdering av projektet koordinerad klimatomställning.

Elin van Dooren
Enhetschef ekologienheten

Beslutsunderlag

Motion om att upprätta en koldioxidbudget för Trosa kommun

Beslut till

Kommunfullmäktige

Motion om att upprätta en koldioxidbudget för Trosa kommun

I december 2015 enades världens länder om ett nytt klimatavtal i Paris. Parisavtalet anger att den globala temperaturökningen ska hållas väl under 2 grader, vilket enligt forskning är absolut nödvändigt för att inte konsekvenserna av den globala uppvärmningen ska bli oöverstigliga. Inriktningen globalt är att göra ansträngningar för att temperaturökningen skall bli högst 1.5 grader eftersom detta begränsar riskerna med klimatförändringen väsentligt.

Alla som bor, lever och verkar på vår planet ger upphov till utsläpp i atmosfären som påverkar klimatet. Utsläppen mäts i mängd koldioxid (CO₂). Enligt FNs internationella klimatpanel måste netto-utsläppen globalt bli noll senast 2050 och de totala utsläppen, räknat från 2020, bli högst 500 miljard ton om vi ska förhindra en uppvärmning av jordens klimat som överstiger 1.5°C.

Enligt Parisavtalet skall utsläppsutrymmet fördelas rättvist. Vad detta innebär för Sveriges del beror på vilken fördelningsprincip som används, men det handlar om högst c:a 650 miljoner ton om utsläppsutrymmet fördelas jämnt över jordens befolkning och c:a 220 Mton om man använder en fördelningsprincip som ger större utsläppsutrymme för länder som behöver bygga ut energiförsörjningen samtidigt med omställningen från fossila bränslen.

De svenska utsläppsmålen har ännu inte anpassats till att det är mängden utsläpp som avgör klimatpåverkan, inte när utsläppen upphör. Inom EU är dock en sådan anpassning på väg inför fastställande av de gemensamma utsläppsmålen för 2040 och för forskarna har det länge varit uppenbart att en effektiv klimatpolitik förutsätter att denna styrs av en utsläppsbudget. I Sverige har redan ett drygt 60-tal kommuner, regioner och länsstyrelser upprättat lokala koldioxidbudgetar som ett led i sitt klimatarbete. Bland länsstyrelsens synpunkter på Trosa kommuns energi- och klimatplan ingick kritik mot att utsläppsutrymmet inte identifierats.

En koldioxidbudget visar vilka områden som är mest väsentliga att arbeta med och inom vilka områden som insatta resurser ger bästa vinning och resultat. Kommunen kan i energi- och klimatplanen då tydligt kan peka ut vilka åtgärder som behövs för att minska utsläppen utifrån koldioxidbudgeten och när dessa måste vara genomförda. Kostnaden för att ta fram en koldioxidbudget uppskattas till högst 300 000 kr.

När kommunen publicerar en aktuell koldioxidbudget på hemsidan visas den vetenskapliga vägen mot Parisavtalet. Den hjälper alla att förstå och agera på vägen mot globala, nationella och lokala klimatmål. Den vägen behöver alla klimatomställningens parter kunna se och följa, eftersom det är tillsammans med invånare, civilsamhälle och näringsliv som man har möjlighet att nå målen.

En koldioxidbudget är ett tydligt och transparent verktyg som gör det möjligt att säkerställa att vi inte tar utsläppsutrymme från våra barn och barnbarn.

Nu behöver politiken utgå från det som vetenskapen visat är nödvändigt.

- Miljöpartiet yrkar att kommunen upprättar en lokal koldioxidbudget för Trosa kommun.

Trosa 2024-04-23

Maria Arman gruppledare MP